

Asia: VN/18255/2021

Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva työryhmämietintö

Ehdotusta koskevat yleiset huomiot

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten sisällöstä.

Oikeusministeriö on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliiton lausuntoa julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskevasta työryhmämietinnöstä (VN/18255/2021). EK kiittää ministeriötä lausuntopyynnöstä sekä mahdollisuudesta osallistua mietinnön laatineen työryhmän seurantaryhmän työskentelyyn. EK pitää työryhmän mietintöä huolellisena ja laadukkaana ja katsoo, että se tarjoaa hyvät edellytykset jatkovalmistelulle.

Työryhmä ehdottaa vahingonkorvauslakiin lisättäväksi yleistä säännöstä julkisyhteisön velvollisuudesta korvata vahinko, joka on aiheutettu Suomea sitovassa ihmisoikeussopimuksessa turvatus ihmisoikeuden ja perustuslaissa turvatus perusoikeuden loukkauksesta.

EK pitää yleisellä tasolla perusteltuna, että vahingonkorvausvelvollisuudesta ja muista yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään tavallisen lainsäädännön tasolla selkeällä ja ennakoitavalla tavalla. Toisaalta valtion velvollisuus hyvittää ihmisoikeusloukkaus perustuu jo ihmisoikeusvelvoitteisiin, erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaan, ja mietinnössäkkin todettuna perusteltuna vaihtoehtona työryhmän ehdottamalle uudelle sääntelylle olisi se, että korvausvelvollisuudesta ei säädettäisi laissa vaan asia jäisi oikeuskäytännön varaan. Näin on menetelty Suomen lisäksi myös useissa muissa valtioissa.

Vahingonkorvauslakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös, jonka perusteella julkisyhteisö olisi korvausvelvollinen sen antamasta virheellisestä informaatiosta aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta. Jos vahinko informaatiovirheestä on aiheutunut muun yhteisön hoitaessa julkista hallintotehtävää, tämä yhteisö olisi vastaavasti korvausvelvollinen vahingosta. Korvausvelvollisuus voisi kuitenkin liittyä vain julkisen hallintotehtävän hoitamisen yhteydessä annettuun virheelliseen informaatioon.

EK kehottaa jatkovalmistelussa harkitsemaan, onko kyseistä informaatiovirhettä koskevaa säännöstä lainkaan tarpeen ulottaa koskemaan myös julkista hallintotehtävää hoitavia yksityisiä. Toisaalta EK pitää tätä lähestymistapaa perustellumpana kuin vastuun laajentamista esimerkiksi kaikkiin julkista tehtävää hoitaviin yksityisiin. Tältä osin huomionarvoista on, että myös neuvontapalveluita on tietyissä tapauksissa pidetty julkisina hallintotehtävinä: perustuslakivaliokunta on pitänyt esimerkiksi verohallinnon neuvovaa puhelinpalvelua julkisena hallintotehtävänä, sillä neuvonta kuului viranomaisen lakisääteisiin tehtäviin (PeVL 11/2006 vp).

Työryhmän esityksessä luovuttaisiin standardisäännöksestä, joka rajoittaa julkisyhteisön korvausvelvollisuutta julkista valtaa käytettäessä aiheutetusta vahingosta. Samalla kumottaisiin kannekieltoa koskeva säännös, jolla rajoitetaan korvauskanteen nostamista valtioneuvoston, tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen tekemästä virheellisestä päätöksestä.

EK pitää ehdotusta perusteltuna. Standardisäännöksellä ei mietinnössä kuvatulla tavalla ole ollut oikeus- ja korvauskäytännössä tosiasiallista merkitystä eikä säännöksen pitäminen voimassa ole myöskään periaatteellisesta näkökulmasta perusteltua.

Työryhmän esityksessä ehdotetaan, että julkisyhteisö olisi toissijaisesti vastuussa siitä vahingosta, jonka muu kuin viranomainen on aiheuttanut julkista valtaa käyttäessään. Mietinnön mukaan työssä esillä on ollut myös vaihtoehto, jossa julkisyhteisön toissijainen vastuu ulottuisi yksityisen toimijan julkista hallintotehtävää hoitaessaan aiheuttamaan vahinkoon silloinkin, kun kysymys ei ole julkisen vallan käyttämisestä. Toisaalta todetaan, että ne julkiset hallintotehtävät, jotka on annettu yksityisten hoidettavaksi ovat moninaisia ja laajoja, ja siten myöskin julkisyhteisön toissijainen korvausvastuu voisi muodostua laajaksi ja osin ennakoimattomaksi.

EK pitää työryhmän esitetystä perusteltuna siltä osin, että vahingonkorvauslaissa käytetään selkeyden vuoksi nimenomaan julkisen hallintotehtävän ja julkisen vallan käytön käsitteitä. Näin siis erona esimerkiksi nykyiseen vahingonkorvauslain 2 §:än, joka käyttää myös julkisen tehtävän käsitettä. Muutos ei vaikuttane sääntelyn soveltamisalaan, sillä yksityisen käyttäessä julkista valtaa kyse on kaikissa tapauksissa myös julkisen hallintotehtävän ja julkisen tehtävän hoidosta.

EK huomauttaa, että työryhmän tehtävänantoon sisällytettiin mietinnössä kattavasti arvioitujen julkisyhteisön vahingonkorvausta koskevien kysymysten lisäksi asiakkaansuojaa julkisissa palveluissa koskevia näkökohtia. Työryhmä on arvioinut siten lyhyesti myös näitä kysymyksiä. EK on työryhmän kanssa samaa mieltä siitä, että vahingonkorvauslain yleisluonteisuuteen soveltuu ilmeisen huonosti julkisen sektorin palvelutuotantoon liittyvien korvauskysymysten yksityiskohtainen ja eriytynyt sääntely, eikä asian käsittely juuri tämän työryhmätyön yhteydessä vaikuta muutoinkaan erityisen perustellulta. Asiakkaansuojan vahvistaminen julkisissa palveluissa on kuitenkin perusteltua. Ministeriössä ei siis voida nyt lausuttavana olevan mietinnön sekä siitä kerätyn lausuntopalautteen osalta tehdä johtopäätöstä, että asiakkaansuojaa koskevat kysymykset ovat tulleet riittävällä tavalla

arvioiduksi eikä tarvetta lainsäädäntötoimille ole. EK katsoo, että tällä kaudella annettua ja eduskunnassa kaatunutta kuluttajansuojalain palvelulukua (HE 48/2022 vp) koskevaa esitystä tulee jatkossa edistää vain yhdessä vastaavan sisältöisen julkisia palveluita koskevan asiakkaansuojalainsäädännön kanssa.

EK viittaa lisäksi jäsenliittonsa Finanssiala ry:n lausunnossaan esittämiin huomioihin. Vahingonkorvausta koskevien säännösten tulisi olla riittävän selkeitä ja ennustettavia vastuuriskien vakuuttamiseksi.

Ehdotuksen vaikutukset

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten vaikutuksista, niiden merkittävyydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Erityisesti teitä pyydetään lausumaan niistä mahdollisista vaikutuksista, joita ei ole esityksessä otettu huomioon.

-

Vahingonkorvauslain muutosehdotukset

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne vahingonkorvauslakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Julkisyhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 1 momentti)

-

Muun yhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 2 momentti)

-

Muutoksenhakua koskevan vaatimuksen lieventäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §)

-

Kannekiellon kumoaminen (voimassa olevan lain 3 luvun 5 §)

-

Viranomaisen virheellisestä informaatiosta aiheutuneen puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 3 §)

-

Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksen hyvittäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 7 §)

-

Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:ää ja 7 luvun 1 §:ää koskevat muutosehdotukset.

-

Laki vapaudenmenetyksistä ja muista pakkotoimista suoritettavista korvauksista

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

-

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

-

Laki pakkokeinolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki poliisilain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

-

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

-

Laki rajavartiolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Mäki-Lohiluoma Juho
Elinkeinoelämän keskusliitto EK